

НОВ БЪЛГАРСКИ УНИВЕРСИТЕТ

ДЕПАРТАМЕНТ „ДИЗАЙН“

Светослав Тодоров Анев

**Развитие на продуктивния дизайн в съвременния
жилищен интериор – мебели за седене**

АВТОРЕФЕРАТ

на дисертационен труд за придобиване на научна и образователна степен

„доктор“

по 8.2. Изобразително изкуство (интериорен дизайн)

Научен ръководител:

доц. Банко Банков

Научно жури: проф. д-р арх. Николай Тулешков

проф. Екатерина Русинова

проф. Георги Гиков

доц. д-р Магдалена Лазарова

доц. Банко Банков

София, 2014 г.

Дисертационният труд е обсъден и предложен за защита на 12.11.2013 г. в заседание на департамент „Дизайн” към Нов български университет.

Дисертационният труд съдържа 170 страници, включително 102 цветни изображения, 14 графични схеми и 2 таблици, структурирани в увод, изложение в четири глави, заключение, справка за изводите, приносите и резултатите от изследването, списък с публикациите по темата на дисертационния труд, и библиография. Списъкът на използваната литература включва 134 заглавия, от които 62 на кирилица, 53 на латиница и 19 интернет адреса.

Защитата на дисертацията ще се проведе в НБУ пред разширена специализирана комисия на 21.03.2014 г. от 15,00 часа в зала 703 на Нов български университет, бул. „Монтевидео” № 21.

Материалите по защитата са на разположение в офиса на департамент „Дизайн” към НБУ, офис 509 II корпус, бул. „Монтевидео” № 21, София 1618.

I. Обща характеристика на дисертационния труд

1. Актуалност на темата

Съвременното жилище, проблемите и принципите, които съпътстват неговото правилно изграждане, функциониране и развитие се превръща във все по-актуална тема. Нуждата от по-задълбочени научни анализи по темата е продиктувана от бурното развитие на дизайна за жилищен интериор в последните години в България. Този фактор се явява като естествена реакция на прекалено дългия застой, в който се намираше обществото от гледна точка на разбирания и начин на възприемане на дизайна, налаган от стандартни унифицирани решения и ограничения в избора на свободния потребител. Неразделна част от жилището, разбира се, се явяват мебелите. Като част от жилището те са повлияни от горепосочените фактори, които неминуемо дават своето отражение и върху промяната и развитието им. Едни от най-бързо развиващите се мебели в съвременния жилищен интериор са мебелите за седене. Мебелите за седене заемат една важна по своята същност част от мебелировката предназначена за интериор. Като един доста употребяван продукт, те са може би един от най-интерпретираните обекти в жилищната интериорна среда, които най-пряко отразяват социалния статус на обитателите, естетически вкус, комфорт на обитаването или търсено емоционално въздействие, като в същото време участват активно в пространствената художествена интерпретация на интериорното пространство.

Основен обект на разглеждане в дисертационния труд са мебелите за седене, предназначени за зоните за отдих и почивка в съвременното жилище. Актуалността на темата се състои в нуждата от задълбочено изследване и намиране на отговори на различни видове въпроси и проблеми, касаещи развитието на съвременните мебели за седене, предназначени за горепосочените зони от гледна точка на функционалност, ергономия, дизайн, устойчиво развитие, иновативност и комфорт.

Необходимостта от разработването на настоящото изследване е продиктувана от изключително оскъдната информация на български език относно разглежданите в труда проблеми, свързани с мебелите за седене за този тип зони. Във връзка с това възниква нуждата от акцентиране върху научно-изследователската дейност в тази насока, от внимателно систематизиране и анализ на тази област на знания по такъв начин, че тя да стане достъпна и полезна както на студенти, изучаващи интериорен или мебелен дизайн, така и за професионално занимаващи се или интересуващи се от проблемите в тази сфера. В тази област са правени проучвания от различни автори, но те са или с остаряла давност или се появяват като контекст от по-големи и обширни теми, свързани като цяло с мебелния и продуктов дизайн. Прякото разглеждане на темата свързана с мебелите за седене, предназначени за зоните за отдих и почивка дава една по-ясна представа за развитието на

този тип зони в жилището, прилежащите към тях мебели, и причинно-следствените връзки, водещи до тяхното съвременно развитие.

Друг аспект, придаващ актуалност на темата са разгледаните проблеми, касаещи екологичното и устойчиво развитие на мебелите за седене, предназначени за зоните за отдых в жилищния интериор. Дисертационният труд е първия по рода си, разглеждащ в частност тази тема.

Дисертационният труд е структуриран в четири глави, всяка от които разглежда в различен аспект обекта на изследването, а именно мебелите за седене предназначени за зоните за отдых и почивка в съвременното жилище.

Жилищния интериор се развива по различен начин през отделните исторически епохи, съпътствали развитието на човечеството. Върху тези промени винаги са оказвали влияние различни социално-икономически, психологически, религиозни или йерархични фактори. В исторически план жилищната среда се е променяла спрямо нуждите на обитателите в него през дадена епоха. За да бъдат правилно прилагани принципите за изграждане на удобна и комфортна жилищна среда трябва да бъдат анализирани и познавани проблемите, които изникват по време на процеса на проектиране и изграждане на дизайн идеята. Стремехът към комфорт и удобство в зоните за почивка и отдых е основна предпоставка за постигането на вътрешно спокойствие и душевен мир в обитателите чрез физическата отпочиналост. В тази връзка дисертацията разглежда основните ергономични изисквания, като в подкрепа са приложени проучвания на утвърдени имена, изследвали в дълбочина този проблем.

Изследването си поставя за цел полагането на фундаментални основи, касаещи разработваната теза, като оставя темата отворена, поради всеобхватността и постоянното и развитие във времето, базиращо се на технологичните нововъведения, промяната в социално-психологическите разбирания, светоусещането и схващането на обществото за дизайна като цяло, и разбира се, естетическите промени в обществените вкусове спрямо епохата и времето, в което то се намира.

II. Цел и задачи на изследването

Основна цел на изследването в дисертационния труд е да разгледа, изследва и анализира мебелите за седене, като обект на продуктивния дизайн в различните им разновидности, предназначени за зоните за почивка и отдых в жилищния интериор от гледна точка на съвременното им развитие, дизайн, формообразуване, технологичен напредък и съвременни тенденции. Да бъдат класифицирани различните видове мебели за седене, предназначени за горепосочените зони според различните видове признаци-форма, функция, цвят, естетически и психологически фактори.

Основни задачи които си поставя изследването за постигане на поставената цел:

- Проучване на развитието на този тип мебели в исторически план – възникване, поява на различните типове мебели за седене, развитие, социално-икономически фактори, обуславящи развитието им и проследяване на еволюцията им до днешното съвремие.
- Анализ и класифициране на съвременните мебели за седене от гледна точка на актуални съвременни проблеми, свързани с промишленото производство, а именно екология и устойчив дизайн.
- Разглеждане и анализиране на нови принципи, социално-икономически и ергономични фактори, оказващи роля при изграждането на дизайна.
- Запознаване с различни видове съвременни материали и нови технологии, влияещи пряко върху формоизграждането, функцията и дизайна.
- Разясняване и анализиране на основни понятия, касаещи съвременния продукт, интериорен и мебелен дизайн.

III. Методи на изследването

Методологията в настоящото изследване се базира на личен подход, ориентиран към използването на следните методи:

- Анализиране на различни видове литературни източници по темата на разработваната дисертация – научни трудове, речници, периодични специализирани издания, енциклопедии, каталози на фирми, работещи в дадената област и др.
- Лични наблюдения и прилагане на критичен анализ.
- Използване на системен метод за анализ и сравнение по различни показатели и аспекти.
- Проучване в исторически-хронологична последователност.

IV. Структура на дисертационния труд

Дисертационният труд е структуриран в увод, изложение в четири глави, заключение, справка за приносите и резултатите от изследването, списък с публикациите по темата на дисертационния труд и библиография.

V. Съдържание на дисертационния труд

Увод

Глава I-основни понятия

1. Интериорен дизайн
2. Зониране
  - 2.1. Определение
  - 2.2. Зониране на интериорното пространство в съвременното жилище и влиянието върху мебелите за седене
3. Функционален анализ на зоните за отдих и почивка в съвременното жилище
  - 3.1. Зониране на дневната
4. Продуктов дизайн
5. Мебели за седене
  - 5.1. Видове седене
  - 5.2. Кресло
    - 5.2.1. Кресло с подлакътници
    - 5.2.2. Кресло с висока облегалка за почивка
  - 5.3. Канапе
  - 5.4. Диван
  - 5.5. Фотьойл
  - 5.6. Табуретка
  - 5.7. Стол
  - 5.8. Шезлонг
6. Научни изследвания върху мебелите за седене
7. Функционални размери
8. Функционална група
9. Заключение

Глава II- Историческо развитие на мебелите за седене

1. Античност
  - 1.1. Мебели за седене в древен Египет – йерархия на седенето

- 1.2. Древна Гърция – поява на климос, дифрос и тронос
- 1.3. Рим
2. Средновековие
3. Ренесанс
4. Барок – навлизане на меката мебел за седене
5. Мебели за седене от времето на стила Рококо
6. Класицизъм
7. Ампир
8. Бидермайер
9. Сецесион
- 10 Школата „Баухаус”
11. Мебели за седене след 30-те и 40-те години на XX век
12. Заключение

Глава III- Устойчив дизайн при съвременните мебели за седене

1. Устойчиви материали и процеси
  - 1.1. Екология
  - 1.2. Еко материали
  - 1.3. Материали от биосферата и литосферата
  - 1.4. Материали от техносферата
  - 1.5. От люлка до люлка (Cradle to cradle)
  - 1.6. Биополимери
  - 1.7. Устойчиви материали
2. Понятия
  - 2.1. Устойчиво развитие
  - 2.2. Устойчив дизайн
  - 2.3. Еко дизайн
3. Стандарти
  - 3.1. Ресурси
  - 3.2. Въздействие върху околната среда
  - 3.3. Рециклиране
  - 3.4. Повторна употреба (re-use)

4. Устойчиви материали – приложение в съвременните мебели за седене
  - 4.1. Приложение на корка
  - 4.2. Дървесина в мебелите за седене
    - 4.2.1. Връзка между визуалното и осезателното
    - 4.2.2. Изисквания за устойчивост на дървесината, сертифициране и разпоредби
    - 4.2.3. Приложение на повторната употреба
  - 4.3. Мебели за седене от бамбук
  - 4.4. Коноп в мебелите за седене
  - 4.5. Ратан
  - 4.6. Филц
5. Заключение

Глава IV- Съвременни тенденции, дизайн, технологии и материали при мебелите за седене

1. Основни принципи при разпределението на мебелните групи в съвременното жилище
  - 1.1. Фактори, оказващи влияние върху развитието на съвременните мебели за седене
    - 2.1. Ергономичност
    - 2.2. Пространствено разпределение
    - 2.3. Полифункционалност
    - 2.4. Психологически фактори
  3. Многофункционалност и трансформируемост
  4. Функция и форма
    - 4.1. Органичен дизайн
  5. Елементи на композицията, въздействащи върху мебелите за седене
  6. Класификация според структурата и материалите
    - 6.1. Приложение на пластмасата в мебелите за седене
      - 6.1.1. Съвременно приложение на пластмасата
      - 6.1.2. Био-разградими пластмаси
    - 6.2. Метал

6.3. Дървесни материали

6.4. Тапицерия

6.4.1. Конструктивни и функционални особености

6.4.2. Комфорт

6.4.3. Навлизане и развитие на тапицериата в съвременните мебели

6.4.4. Класификация на материалите, използвани при тапицирането

6.4.5. 3-D тъкани

7. Заключение

V. Заключение

VI. Кратко изложение на дисертационния труд

Увод

В уводната част е обоснована актуалността на избраната тема, нейната практическа и теоретична значимост. Дефинирани са обекта, предмета, целта и задачите на изследването. Представени са методите и са поставени задачите, които трябва да бъдат решени за постигането на основната цел. Поставени са ограничителни рамки за посоката на изследването поради всеобхватността на темата.

Глава I. Основни понятия

В първа глава от дисертационния труд се изследват и разясняват основните понятия и термини, с които си служи интериорният, продуктивият и мебелен дизайн. Дефинирани са основни понятия като „Интериорен дизайн”, „Зониране”, „Продуктов дизайн”, като също така са направени анализи на връзките между тях.

Разгледани са различните видове мебели за седене според функцията и зоните на ситуиране в съвременния жилищен интериор. Анализирани са и проучени научните изследвания върху функционалните размери на мебелите за седене. Също така са разгледани формата и характерните особености, изразяващи се в прилики и разлики, отличаващи отделните групи мебели за седене в жилището една от друга. Направена е съпоставка между мебелите за седене, предназначени за зоните за отдих и почивка в жилището и останалите мебели. Дадени са точни определения за мебелите за седене, предназначени за зоните за отдих и почивка в жилището, разглеждани в дисертационния труд, а именно – кресло и различните му разновидности (с и без подлакътници или с

висока и ниска облегалка), канапе, диван, фотьойл, както и мебелите за седене, които не участват активно в тези зони, а именно: стол и табуретка.

Направен е основен функционален анализ на зоните, предназначени за отдиш и почивка в съвременното жилище и начините, по които те оказват влияние върху дизайна и формообразуването на мебелите за седене, предназначени за тези зони. Разгледани са факторите, които обуславят развитието на интериорното пространство в съвременното жилище като цяло и въздействието им върху мебелите за седене.

Обект на разглеждане в настоящата дисертация са мебелите за седене, предназначени за жилищен интериор и в частност – мебелите, предназначени за зоните за почивка и отдиш в жилищния интериор. Те заемат централна роля в ежедневието на човека и поради тази причина се явяват като естествено негово отражение, даващо ясна представа за естетически вкус, статус в обществото и емоционално поведение на притежателите. Никоя друга мебел не е била обект на толкова многообразно разглеждане от дизайнери, архитекти и художници. Като неразделна част от мебелировката на съвременното жилище мебелите за седене са занимавали и продължават да занимават въображението на много автори, работещи в областта на дизайна. Стремещт към повишаване качеството на живот в жилищната среда, където човек прекарва една голяма част от времето си, е основният двигател, задвижил развитието на този тип мебели. Върху тези промени влияние винаги са оказвали различни социално-икономически, психологически, религиозни или йерархични фактори.

Трябва да бъде подчертано, че като цяло продуктивния дизайн за интериор е свързан главно с решаването на проблеми, свързани с търсенето на всеобхватност и цялост, функционалност и акцентирание върху същността на нещата. Мебелите за седене заемат една важна по своята същност част от мебелировката, предназначена за интериор и са най-масово използваната мебел в жилищния интериор. Участват активно в пространствената художествена интерпретация на интериорното пространство и представляват една голяма група, която може да се раздели и класифицира на следните видове: столове, кресла, табуретки, бар-столове, фотьойли, канапета, дивани и пейки. Всеки един от видовете има точно предназначение, което определя неговите характеристики.

Точното формулиране на основните понятия спомага за конкретното и пълно провеждане на анализите, касаещи обектите на изследването в дисертационния труд. Също така дава ясна представа за основните функции и параметри на всеки един разгледаните мебели, с цел изясняване на различните степени на комфорт, които той притежава и роля в участието в мебелните групи в зоните за отдиш и почивка в съвременното жилищно пространство.

Установено е, че човекът прекарва голяма част от своя живот в седнало положение. В голяма степен за това допринасят съвременния начин на живот на обществото и все по-бързото развитие на новите технологии. Начините на седене при отделните видове мебели и познаването и правилното им прилагане са от изключителна важност, касаеща и пряко отразяваща се на човешкото здраве. За да бъдат избегнати увреждания и деформации мебелите за седене трябва да бъдат така проектирани и подбрани, че в седнало положение тялото да заема нормална поза според изискванията за санитарно-хигиенните нужди на съответния вид дейност, осигурявайки удобство при седене и ставане. Разглеждането на видовете седене в тази част от дисертационния труд дава представа за ергономичния аспект на развитието на мебелите за седене.

Важен фактор свързан с проучването на съвременното развитие при мебелите за седене се явява запознаването с ергономичните фактори и удобството при седене. Научните изследвания върху профила и функционалните размери на мебелите за седене стоят в основата на правилното разбиране за формата, дизайна и съвременното им развитие.

Изследването и разясняването на основните понятия, с които борави интериорния и продуктивния дизайн дава точна представа за разглежданите и използвани в дисертационния труд понятия, касаещи различните видове мебели за седене и терминологията, имаща отношение към дизайна, предназначен за интериор. Запознаването с точните значения дава възможност за по-обстояен и задълбочен анализ от научна гледна точка на различните видове проблематика, касаеща темата на дисертацията.

Изводи

- Процесите, касаещи промените в съвременния жилищен интериор оказват пряко влияние върху мебелите за седене.
- Промяната от ергономична гледна точка в параметрите на мебелите за седене обозначава степента на комфорт и определя тяхната роля при участие в мебелните групи в интериора.
- Мебелите за седене в зоните за почивка в съвременното жилище изпълняват както естетическа роля от гледна точка на дизайн, така и функционално предназначение, участвайки активно във зонирането на пространствата.
- Научните изследвания върху профила и функционалните размери на мебелите за седене са в основата на правилното разбиране за формата, дизайна и съвременното им развитие
- Дизайна на съвременните мебели за седене и тяхното разположение в зоните за отдих е пряко повлиян от типа на жилището,

начините на зонирание, връзките с другите пространства в жилището и големината на зоната.

Глава II. Историческо развитие на мебелите за седене

За да бъдат правилно анализирани и разгледани съвременните мебели за седене, предназначени за жилищен интериор, обслужващи дейностите, свързани с отдых и почивка, трябва да бъде разгледано историческото им развитие и поява, да бъдат анализирани обстойно като се анализира връзката между мебелите за седене в древни времена и съществуващите съвременни образци, за да се получи логичен отговор на въпроси, свързани с тяхната еволюция в посока формообразуване, използвани материали, конструктивно и ергономично развитие и извлечени изводи, свързани с бъдещи тенденции и развитие.

Във втора глава е разгледано и проследено историческото развитие на мебелите за седене от античността до наши дни. Поради естественото им еволюционно развитие и многообразието от появилите се в последствие видове, проучването си поставя граници и цел, проследяващи историческото развитие и еволюцията на мебелите за седене предназначени за зоните за отдых и почивка в интериора и мебелите за седене, предшествващи тяхната поява. Разгледани са различните стилови епохи, течения и факторите, оказали влияние върху конструктивното им изграждане, формообразуване, както и приложение и връзка с интериорното пространство.

Еволюционното развитие на мебелите за седене винаги е било тясно съпътствано от важни социално-икономически процеси, случващи се в обществото. Проследяването на историческото развитие и еволюцията на мебелите за седене през различните стилови епохи и течения, оказали влияние върху конструктивното изграждане, формообразуване, приложение и връзка с интериорното пространство, показват пътя, извървян от много мебелисти, архитекти и дизайнери, работили в тази посока за постигане на съвременната визия и комфорт на мебелите за седене в днешно време. Проучването и обстойното анализиране на развитието на мебелите има за цел да проследи надграждането и връзките между всяка една следваща стилова епоха, повлияла върху усъвършенстването на мебелите за седене и тяхното приложение, като неделима и допълваща част, спомагаща за изграждането на интериорното пространство, като приятна и комфортна за обитаване среда от човека.

Обстойното анализиране на развитието на мебелите има за цел да проследи надграждането и връзките между всяка една по-значима в исторически план стилова епоха, повлияла върху усъвършенстването на мебелите за седене и тяхното приложение, като неделима и допълваща част, спомагаща за изграждането на интериорното пространство.

Проучвателната част цели да даде отговор на въпроси, свързани със причинно-следствените връзки, касаещи еволюционното развитие на този тип мебели от гледна точка на конструктивно изграждане, употреба на различен тип материали според епохата и мястото, в което са възникнали, социален и йерархичен статус, ергономичност и удобство при използването и развитието на технологичните особености, допринесли за развитието и напредъка им от гледна точка на дизайн, ергономия и функция. Освен това цели систематизирането и класифицирането на различните видове мебели за седене, според основните стилови епохи и течения в изкуството, допринесли за тяхното еволюционно развитие и довели до възникването на съвременните разновидности на този тип мебели. Поради широката обхватност на темата, историческото проучване си поставя граници, в рамките на които попадат и са разгледани епохите от Древен Египет до съвременните течения в дизайна от средата и края на XX век.

Изводи

- В началото на своето развитие мебелите за седене са по-скоро нефункционални и неудобни за ползване от ергономична гледна точка, създавани с цел демонстрация на социален статус и положение в йерархията на обществото – т.е. еволюционното развитие на мебелите за седене винаги е било тясно съпътствано от важни социално-икономически процеси и фактори, случващи се в обществото.

- Формата, конструкцията и предназначение са основен обект на търсене през различните стилови епохи, оставящи своето влияние върху мебелите, в зависимост от случващите се исторически или социални промени. Различните разбирания и технологичен напредък в различните периоди показват еволюцията и развитието на обществото, което дава своето отражение и върху мебелите за седене.

- Възникването на различните видове зони в интериора, налага появата или съответно постепенното изчезване на различни видове мебели за седене – фактор, оказващ своето въздействие и върху съвременното развитие на мебелите за седене.

- Индустиалният и технологичен напредък на обществото е доминиращ фактор, обуславящ развитието на този тип мебели. Появата на нови материали и технологии е причина за високата им скорост на развитие от гледна точка на дизайн, формообразуване и функционално приложение, както и тенденция и стремеж към експериментиране и разчупване на многовековния стереотип.

Глава III. Устойчив дизайн при съвременните мебели за седене

Трета глава на дисертационния труд разглежда една от съвременните тенденции, широко навлизащи в областта на интериорния и мебелния дизайн, предназначен за жилищен интериор, относно намирането на отговори на въпроси, пряко свързани с екология и устойчивост. Процесите, свързани с екология и устойчивост се превръщат във все по-актуален и належащ проблем, изправящ се на дневен ред пред проектантите и дизайнерите. Отношението към процесите и материалите, свързани с идеята за устойчивост са преди всичко съвременен и осъзнат начин на мислене, пряко касаещ всеки един жител на планетата. Последствията от безотговорната човешка дейност по отношение на жизненото пространство се явяват безпрецедентен акт, изискващ промяна на възгледите и поведението по отношение на "мръсните" производства, свързани с промишлеността като цяло.

Конструктивните материали, от които се изграждат мебелите за седене могат да окажат голямо, комплексно въздействие със сериозни последствия върху околната среда. Определено това е областта, в която интериорни и продуктови дизайнери могат да оказват влияние върху устойчивия дизайн на продукта. Лошият избор на материали може да доведе до изчерпване на ресурсите, загуба на биоразнообразието, изменение в климата, недостиг на вода, застрашаване на здравето, както и замърсяване по време на производствения процес. Разбирането на важноста на жизнения цикъл на продукта е толкова важен, колкото и изборът на материал – това е начина, чрез който използваните материали могат да променят обикновения дизайн в устойчив. В главата са разгледани различните видове процеси и материали, които притежават позитивни качества по отношение на проблемите, свързани с екология и устойчивост и начините за тяхното приложение.

Съвременето ни се свързва с процеси на промяна в интериорния и мебелния дизайн. Проблеми, свързани с промени в климата и околната среда вече засягат пряко и интериорния, и продуктовия дизайн. Вследствие на дългогодишното безотговорно отношение към околната среда, човечеството е изправено пред въпроса как да продължи познатия си начин на живот, без да застраши стабилното бъдеще на следващите поколения.

Като част от жизнената среда, която човекът обитава, мебелите за седене също представляват обект на изучаване от еколозите. В избора си за даден продукт съвременните потребители се стремят към едновременно полезен, надежден и натурален продукт. Една от съвременните тенденции, широко навлизаща в областта на интериорния и мебелния дизайн, предназначен за жилищен интериор е свързана с намирането на отговори на въпроси, пряко свързани с екология и устойчивост.

Запознаването с различните материали и процеси, техниките за обработка на различните устойчиви материали и познаването на свойствата

им, биха могли да допринесат за по-добър и успешен краен резултат по време на дизайн процесите, съпътстващи пътя на даден продукт. Като доста актуална съвременна тенденция, към концепцията за екологичност и устойчивост, трябва да бъде проявявано сериозно и задълбочено отношение с цел постигане на високи резултати от гледна точка на дизайн, функционалност и грижа за човешкото здраве. Такъв тип промяна в мисленето, касаещ пряко целия житейски път, през който минава даден продукт би могъл да доведе до установяването на еколого-съобразни практики, имащи позитивно отношение към запазването на чистотата и „зелените“ ресурси на планетата. Създаването на устойчив продукт (устойчив дизайн) е пряко свързано с повишаване качеството на живот и намаляването на употребата на енергия и ресурси.

Особено внимание в тази глава е обърнато на идеята, разработена от архитекта Уилям МакДона и химика Майкъл Браунгарт, изложили своята концепция „От люлка до люлка“ в своята книга „Cradle to cradle“ от 2002 година. Според тази идея човешката индустрия може, и трябва да следва модела на природата. Концепцията им се гради на твърдението, че както в природата, така и в човешката индустрия отпадъците не са боклук, а храна и суровина за следващия процес, като идеята е отделните процеси да се развиват едновременно, подпомагайки се един друг, а не да си съперничат или пречат.

Тук не става дума за екология, тъй като екологията се явява остарял и скъпоструващ процес. По-скоро идеята разглежда процесите, при които от самото начало на дизайн процеса биват използвани устойчиви материали, позволяващи впоследствие повторната им употреба в други процеси или опцията за рециклиране.

Проектирането и производството на мебелите за седене в интериора в новите условия на динамично развиващи се дизайн, техника, материали и технологии, изисква подобряването на професионалната подготовка на проектантите, конструкторите, технолозите и производителите. Анализирването на въздействието на продуктите върху околната среда и ежедневието на потребителите, опциите за рециклиране и повторна употреба биха могли да помогнат за решаването на редица проблеми от екологичен характер, стоящи като неизбежни въпросителни пред съвременното общество. Като една от съвременните активно навлизащи тенденции в интериорния, мебелен и продуктов дизайн, идеята за устойчивост ясно очертава посоката на развитие, в която правителства и икономики трябва да съсредоточат своите усилия. Различните начини, по които този тип дизайн въздейства върху енергийните и водни системи, избора на материали и конструктивни принципи, стоят в основите на метода.

Доброто познаване на начините, по които този тип дизайн въздейства върху енергийните и водни системи, избора на материали и конструктивни принципи са сигурна предпоставка за доброто и успешно прилагане на принципите и методите му в съвременния продуктов дизайн.

Изводи

- За да бъде успешно проектиран и изпълняван модела на устойчив дизайн, принципите и подходът, стоящи в основата за изграждането му трябва да бъдат много добре осъзнавани и разбирани.
- Различните начини, по които този тип дизайн въздейства върху енергийните и водни системи, избора на материали и конструктивни принципи, стоят в основите на метода.
- Запознаването с различните материали и процеси, техниките за обработка на различните устойчиви материали и познаването на свойствата им биха могли да допринесат за по-добър и успешен краен резултат по време на дизайн процесите съпътстващи пътя на даден продукт.
- Търсенето на алтернативна енергия и ресурси заради драстичните промени в климата е доминиращо предизвикателство при търсенето на цялостното еко-представяне на продуктите.
- Принципите за устойчиво развитие могат да бъдат прилагани във всяка една сфера от професионалния и личния живот.
- Условието, на които трябва да отговаря даден материал, за да бъде причислен към принципите за устойчивост, са свързани с опции като рециклиране, повторна употреба, ниско ниво на отделени вредни емисии по време на производството и транспортирането и т.н.
- Моделът на устойчиво развитие не е просто поредната настъпваща мода в областта на продуктовия и мебелен дизайн, а по-скоро концепция или начин на мислене, поставящ си за цел решаването на конкретни глобални задачи и проблеми, пряко свързани с потреблението, екологията, опазването на природните ресурси и предприемането на действия, нужни за оцеляването на човешката нация.

Глава IV. Съвременни тенденции, дизайн, технологии и материали при мебелите за седене

Мебелите за седене претърпяват своето бурно развитие през XX век (което се е отразило съответно и на развитието на съвременните мебели), когато интериорния дизайн започва да събужда все по-голям интерес във авторите, занимаващи се с дизайн, целящ подобряване на средата за живот в жилището. Променящите се пропорции на жилището и концепцията за начин на живот водят до засилване на интереса към мебелите за седене, предназначени за зоните за отдих. Засилва се интереса към меката мебел, като основен акцент в интериора на дневната, хола или зоните за почивка. Основното предназначение на меката мебел е насочено към почивка в отпуснато състояние или покой на тялото по време на процеса на седене.

Четвърта глава от дисертационния труд разглежда основните фактори, въздействащи пряко върху оформянето на съвременните тенденции, тласкащи напред развитието на мебелите за седене. Тя си поставя за цел разглеждането на различните видове материали, които оказват пряко влияние върху процеса на формиране на съвременния дизайн при този тип мебели. Разглеждат се основни тенденции в съвременното жилище, които съответно дават своето отражение и на мебелите, предназначени за седене. Анализирани са психологическите фактори, пряко влияещи на начините за разпределение в съвременното масово жилище на мебелните групи и взаимовръзките между тях. Класифицирани са различните видове мебели за седене, предназначени за зоните за отдых и почивка в жилището според материал, функционални и ергономични признаци, форма, конструктивни и технологични признаци.

Основните фактори, тласкащи напред развитието на съвременните мебели за седене са пряко свързани с динамичното навлизане на различни видове нови технологични процеси и материали, които оказват пряко влияние върху процеса на формиране на съвременния дизайн при този тип мебели, както и случващите се различни процеси, свързани с промените в начина на живот и разпределение на обзавеждането в съвременното жилище. Класифицирането на различните видове мебели за седене, предназначени за зоните за отдых и почивка в жилището според материал, функционални и ергономични показатели, форма, конструктивни и технологични признаци оформя една ясна представа за съвременните фактори и процеси, оказващи влияние върху тяхното съвременно развитие и посоката в която се формират промените при тях. Анализирането на промените в процесите на седене се явява като една от основните предпоставки, влияещи на съвременния прогрес при този тип мебели. Съвременните дизайнери постигат комфорт на седенето освен чрез вече установените изразни средства и габарити на дадена мебел, но и чрез приложението на нови материали, механизми и технологии, позволяващи нестандартни решения при търсенето на удобство при седящата поза. Тенденциите, насочени в посока удовлетворяване на нуждите на потребителите са довели до разработването на различни, нови концепции, касаещи не само външния израз и форма, но и функционално ергономичните изисквания за повишаване комфорта на седенето. Разработването на системи, касаещи позите при седене, или т. нар. „динамично седене” акцентират вниманието на дизайнерите към стремеж към все по-завишени изисквания, касаещи удобството и правилния подход в процеса на проектирането.

Нарастването на човешката раса на земята и увеличаване броя на гъстотата на населението за единица жилищна площ е фактор, който в голяма степен подтиква дизайнерите на мебели да проявяват въображение и максимална рационалност по време на процеса на проектирането, с цел достигане до оптимални варианти, засягащи решаването на проблеми, свързани с функционалност, ергономия или опции за пестене на пространството. Явлението „полифункционалност” в съвременното жилище

води до все по-активното навлизане на фактори като многофункционалност и трансформируемост на мебелите. В тази връзка са разяснени основни съвременни проблеми на жилището, като намаляващата жилищна площ и последвалите резултати от това върху мебелите за седене.

Изводи

- Развитието на дизайна на мебелите за седене, предназначени за жилището се влияе пряко от динамичното навлизане на нови материали и технологии.
- Заради намаляващото жилищно пространство навлиза тенденция, ориентирана към полифункционалност в масовото жилище, като все по-активно се прибегва до приложението на трансформируемост, многофункционалност и модулно деление на мебелите за седене.
- Вследствие развитието на съвременното общество и увеличаване на потребителските възможности, се увеличава търсенето на уникален дизайн и авторски подход в мебелите за седене.
- Заради динамичния технологичен напредък на обществото, възникват нови функции, което от своя страна се превръща в предпоставка за възникване на нови изменения и форми при мебелите за седене.

Заклучение

Еволюционното развитие на мебелите за седене винаги е било тясно съпътствано от важни социално-икономически процеси, случващи се в обществото. Проследяването на развитието и еволюцията на мебелите за седене през различните епохи и течения, оказали влияние върху конструктивното изграждане, формообразуване, приложение и връзка с интериорното пространство, показват пътя, извървян от много автори, архитекти и дизайнери, работили в тази посока за постигане на съвременната визия и комфорт на мебелите за седене в днешно време. Развитието на мебелите за седене, може да бъде разглеждано не само от гледна точка на основните стилове в изкуството, но и от гледна точка на развитието на човешката цивилизация в чисто социален аспект.

Търсенето на отговори, свързани с въпроси относно развитието на мебелите за седене, касае разглеждането на причинно-следствените връзки, свързани с еволюционното развитие на мебелите за седене от гледна точка на конструктивно изграждане, употреба на различен тип материали според епохата и мястото в което са възникнали, социален и йерархичен статус, ергономичност и удобство при използването и развитието на технологичните особености, допринесли за развитието и напредъка им от гледна точка на дизайн и функция.

Съвремението, в което живеем се свързва с процеси на промяна в интериорния и мебелния дизайн. Последствията от безотговорната човешка дейност по отношение на жизненото пространство се явяват безпрецедентен акт, изискващ промяна на възгледите и поведението по отношение на "мръсните" производства, свързани с промишлеността като цяло. Процесите свързани с екология и устойчивост ще стават все по-актуален и належащ проблем, изправящ се на дневен ред пред проектантите и дизайнерите. Отношението към процесите и материалите, свързани с идеята за устойчивост са преди всичко съвременен и осъзнат начин на мислене, пряко касаещ всеки един жител на планетата. Като доста актуална съвременна тенденция към концепцията за екологичност и устойчивост трябва да бъде проявявано сериозно и задълбочено отношение с цел постигане на високи резултати от гледна точка на дизайн, функционалност и грижа за човешкото здраве. Такъв тип промяна в мисленето, касаещ пряко целия житейски път, през който минава даден продукт, би могъл да доведе до установяването на еколого-съобразни практики, имащи позитивно отношение към запазването на чистотата и „зелените“ ресурси на планетата. Създаването на устойчив продукт (устойчив дизайн) е пряко свързано с повишаване качеството на живот и намаляването на употребата на енергия и ресурси.

В съвременния дизайн мебелите за седене започват да се разглеждат като обект, отличаващ се със свой собствен характер, допринасящ все повече за уникалността на интериора. Променящите се пропорции на жилището и концепцията относно начина на живот на обитателите водят до засилване на интереса към мебелите за седене, предназначени за зоните за отдих. Засилва се интереса към меката мебел като основен акцент в интериора на дневната, хола или зоните за почивка. Всички тези фактори оформят признаците и причинно-следствените връзки, предизвикващи процесите, свързани с развитието на този вид мебели, вследствие на което като обобщение биха могли да бъдат формулирани следните окончателни изводи:

- Съвременните социално–икономически процеси, случващи се в обществото оказват влияние върху промените и развитието на съвременния жилищен интериор, респективно и върху мебелите за седене.
- Индустиалния и технологичен напредък на обществото е доминиращ фактор, обуславящ развитието на този тип мебели.
- Мебелите за седене демонстрират социален статус и положение в обществото – т.е. упражняват чисто психологическо въздействие.
- Съвременния модел на правилен подход при оформянето на дизайн идеята трябва да съдържа в себе си екологичен аспект и основни принципи на устойчивото развитие.
- Вследствие високия напредък на обществото и навлизането на нови технологии възникват нови функции – фактор, който се превръща в

предпоставка за появата на нови изменения и форми при мебелите за седене, определящи посоката на тяхното развитие.

Класифицирането на различните видове мебели за седене, предназначени за зоните за отдых и почивка в жилището според материал, функционални и ергономични показатели, форма, конструктивни и технологични признаци оформя една ясна представа за съвременните фактори и процеси, оказващи влияние върху тяхното съвременно развитие и посоката, в която се формират промените при тях. Тенденциите, насочени в посока удовлетворяване на нуждите на отделния потребител са довели до разработването на различни нови концепции, касаещи не само външния израз и форма, но и функционално ергономичните изисквания за повишаване комфорта и удобството по време на процеса на седенето. Анализиранието на различните взаимовръзки между фактори като функционалност и ергономия изграждат обобщаващия образ на посоката на развитие и съвременни тенденции, оформящи се при разработването на дизайн идеята.

Характерна особеност на нашето съвремие е, че всички видове човешки дейности модифицират и оформят заобикалящата ни жизнена среда. Стремешът на дизайнери и проектанти вече е насочен не само към проектирането на отделния предмет, а и към изграждането и организирането на цялостната околна среда и въздействието и върху обитателите. Когато става въпрос за мебели за седене трябва да бъде ясно, че те не могат да бъдат разглеждани единствено и само в контекста на тази част от предметната среда, а би следвало да бъде търсена и връзка със заобикалящото интериорно пространство. Анализиранието на тази връзка е един от факторите, разглеждан в настоящия труд.

Разглежданите проблеми, свързани с мебелите за седене предназначени за зоните за отдых и почивка в жилищния интериор в настоящия труд очертават посоката им на развитие, като целят полагането на основа за по-нататъшно развитие на темата. Като обект, предизвикващ голям интерес, те са се превърнали в неизчерпаема тема и извор на вдъхновение за много автори, предизвикващи един изключително различен подход към дизайна, показващ че полета на мисълта и дизайнерската фантазия са безгранични и винаги има с какво да бъде удивена публиката точно в моменти, в които се смята че всичко е вече измислено.

VII. Основни приноси на дисертационния труд

- Събрана е и систематизирана богата библиографска справка, базирана на голям брой чуждоезични източници в областта на интериорния и мебелен дизайн.

- В този труд за първи път са разгледани и научно анализирани принципите на устойчивия и екологичен дизайн с пряко отношение към мебелите за седене, предназначени за жилищен интериор.

- Разработен е терминологичен апарат, даващ ясна представа за редица специализирани термини в областта на дизайна за мебели и интериорния дизайн.

- Настоящия дисертационен труд се явява едно от първите изследвания на български език в областта на дизайна, предназначен за мебели за седене в зоните за отдих и почивка в съвременния жилищен интериор.

- Разгледани са и анализирани съвременните фактори, въздействащи пряко върху оформянето на съвременните тенденции, тласкащи напред развитието на мебелите за седене.

- Анализирани са различните взаимовръзки, направени между проблемите, свързани с функционалност, ергономия или опции за пестене на пространството, представящи един обобщаващ образ на актуалните към момента тенденции.

VIII. Списък на публикации по темата на дисертационния труд

Научни доклади изнесени на конференции:

- „Sustainable development of product design in residential interior”, Second International Conference in European Polytechnical University, 9-10.06.2012
- „Устойчиво развитие при мебелите за седене в жилищния интериор”, Втора междууниверситетска научна конференция „Креативни практики и устойчив дизайн”, Нов Български Университет, 31.10.2012 г.
- ”Органичен дизайн в съвременните мебели за сядане в интериора”, Научна конференция ”Проблеми и перспективи в развитието на съвременния дизайн и декоративно-приложните изкуства” Национална Художествена Академия, 06.12.2012 г.

Публикации:

- „Умните къщи: навлизането на новите технологии в съвременния живот”, Национален седмичник на българските архитекти „Арх&Арт”, ISSN 1313-8863, бр. 10 (1032)/ 8-15.03.2012, стр. 11
- „Столът – иновативен дизайн, автори и посока на развитие” в Национален седмичник на българските архитекти „Арх&Арт”, ISSN 1313-8863, бр. 21 (1043)/ 24-31.05.2012, стр. 17-18
- „Съвременните технологии в жилищния интериор: навлизане и развитие” в „Сборник с научни публикации № 1/2012”, Нов български университет , стр. 37–44
- „Мебели за седене в античния свят: исторически анализ” в „Сборник с научни публикации № 2/2013”, Нов български университет, ISSN 1314-7188, стр. 37–45

Творческа дейност:

- Участие във Второ биенале на българския дизайн, 7-27.10.2011, галерия на Съюза на българските художници, Шипка 6.